מחוון למורה

מחוון: אחרי החטא: "הראני נא את כבדך"

1. ה׳ מבטיח "וְשָׁלַחְתִּי לְפָנֶיךָ, מַלְאָךְ" ולגרש את העמים, אבל "כִּי לֹא אֶעֱלֶה בְּקִרְבֶּךָ". הנימוק: "כִּי עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף אַתָּה--פֶּן־אֲכֶלְךָ, בַּדָּרֶךְ".
2. רש"י: הדבר הרע הוא "שֶׁאֵין הַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה וּמְהַלֶּכֶת עִמָּם". העדי: "כְּתָרִים שֶׁנִּתְּנוּ לָהֶם בְּחוֹרֵב" כשאמרו נעשה ונשמע. העם מאבד את מעלתו מהר סיני.
3. המעשה מבטא ריחוק: ה׳ אינו שוכן בתוך המחנה. רש"י: "מְנֻדֶּה לָרַב מְנֻדֶּה לַתַּלְמִיד". ספורנו: האוהל נקרא אוהל מועד "וְלֹא בְּמַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל".
4. ראשונה: "הוֹדִעֵנִי נָא אֶת־דְּרָכֶךָ"; תשובה: "פָּנַי יֵלֵכוּ, וַהֲנִחֹתִי לָךְ". שנייה: "אִם־אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים, אַל־תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה"; תשובה: "גַּם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֶעֱשֶׂה". שלישית: "הַרְאֵנִי נָא, אֶת־כְּבֹדֶךָ"; תשובה: "אֲנִי אַעֲבִיר כָּל־טוּבִי עַל־פָּנֶיךָ", אבל "לֹא תוּכַל לִרְאֹת אֶת־פָּנָי".
5. ספורנו: "תִּרְאֶה אֵיךְ תִּהְיֶה פְּעֻלַּת כָּל מַה שֶּׁלִּמַּטָּה מִמֶּנִּי": אפשר להכיר את מעשי ה׳ בעולם, אבל לא את מהותו. (רש"י: "הֶרְאָהוּ קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין".)
6. דוגמאות: "פָּנִים אֶל־פָּנִים" (קרבה ודיבור ישיר); "פָּנַי יֵלֵכוּ" (נוכחות ה׳ עם העם); "וּפָנַי, לֹא יֵרָאוּ" (גבול ההשגה). כל שלוש דוגמאות מוסברות מתקבלות.
7. א. ריחוק: "כִּי לֹא אֶעֱלֶה בְּקִרְבֶּךָ" (מלאך במקום ה׳); "וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־עֶדְיָם" (אבל); האוהל "מִחוּץ לַמַּחֲנֶה, הַרְחֵק מִן־הַמַּחֲנֶה". ב. משה מבקש ומקבל "פָּנַי יֵלֵכוּ" ו"גַּם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֶעֱשֶׂה". בקשת "הַרְאֵנִי נָא, אֶת־כְּבֹדֶךָ" נענית חלקית, כי "לֹא־יִרְאַנִי הָאָדָם, וָחָי"; ספורנו: אפשר להשיג את פעולות ה׳ ולא את מהותו. ניקוד מוצע: סעיף א 8 (שתי ראיות × 4); סעיף ב 12 (ההתקרבות 4, ההגבלה 4, פרשן 4).

פרשנות מסומנת כפרשנות (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו, אור החיים ופרשנים נוספים מתוך ספריא). נוסח הפסוקים ממכון ממרא; שם ה׳ מובא בכתיב ה׳. ממלכתי: ספר שמות (חטא העגל ובניית המשכן, שמות לב-מ) נלמד בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו, אור החיים ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.